

WAARNEMINGEN EN MEDEDELINGEN

OTITES PORCUS, DE NIEUWE NAAM VOOR DE NEDERLANDSE PRACHTVLIEG *O. FORMOSA* (DIPTERA: ULIDIIDAE)

John T. Smit

Zo makkelijk als het genus *Otites* Latreille, 1804 te herkennen is binnen de Europese prachtvliegen, zo moeilijk is het onderscheid tussen sommige soorten binnen dit genus. Dit geldt vooral voor sommige soortgroepen zoals de ‘*formosa*’-groep. Deze soortgroep is makkelijk herkenbaar aan de zebra-achtige tekening op zowel borststuk als achterlijf (fig. 1). Binnen dit soortcomplex zijn meer dan tien namen in omloop voor de vier soorten die nu onderscheiden worden (Kameneva & Korneyev 2019). Kameneva (1997) geeft een determinatietabel voor de vier soorten die, op één na, allemaal van naam veranderd zijn (Kameneva & Korneyev 2019). De naam *Musca formosa* Panzer, 1798 bleek reeds in gebruik: *Musca formosa* Scopoli, 1763, tegenwoordig gebruikt voor de wapenvlieg *Chloromyia formosa* (Diptera: Stratiomyidae). Om deze reden wordt de naam *Otites ruficeps* (Fabricius, 1805) gebruikt als nieuwe naam voor *O. formosa* (Panzer, 1798).

Figuur 1. Copula *Otites porcus*. Foto Sandra Lamberts.
Figure 1. Copula *Otites porcus*. Photo Sandra Lamberts.

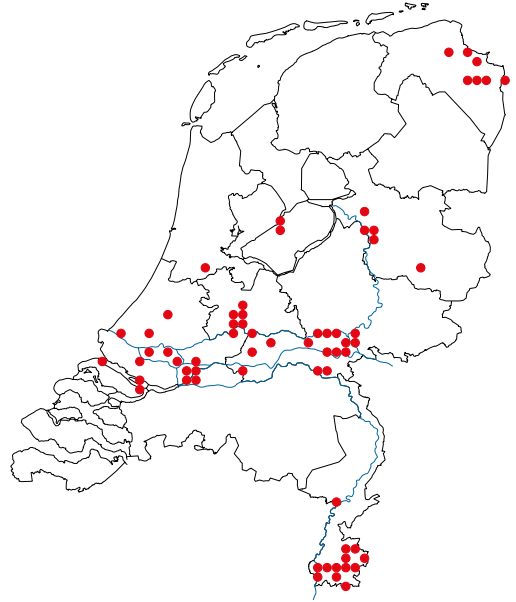
Dit is echter niet de naam die gebruikt kan worden voor de soort die onder die naam voorkomt in Noordwest-Europa (en Nederland). Een uitgebreide studie van een grote hoeveelheid materiaal uit heel Europa en Europees Rusland wees uit dat *Otites porcus* (Latreille, 1804) de correcte naam is voor deze soort (Kameneva & Korneyev 2019). *Otites ruficeps* heeft het zwaartepunt van zijn verspreiding in het zuidoosten (Oostenrijk, Hongarije, Albanië, Roemenië, Moldavië en Oekraïne) en *O. porcus* zit meer westelijk en noordelijk en is bekend uit Duitsland, Frankrijk, Zwitserland, Nederland en België. Het is nog niet duidelijk waar de scheidslijn tussen beide soorten ligt en of er een overlap in voorkomen is. Zo is er een zeer oude vermelding van *O. ruficeps* uit de 19^e eeuw uit Hamburg, Duitsland (Kameneva & Korneyev 2019). Het onderscheid tussen beide soorten is vrij makkelijk. *Otites porcus* heeft een grotendeels gele of oranje achterkant van de kop en grotendeels oranje poten, in ieder geval de schenen en het apicale deel van dijen. *Otites ruficeps* daarentegen heeft een vrijwel geheel zwarte achterkant van de kop en geheel zwarte poten. Ietwat contra-intuïtief is dat de naam *ruficeps* gebruikt wordt voor de soort met de zwarte kop, terwijl alle drie de andere soorten in dit soortcomplex, waaronder *O. porcus* een rode

Figuur 2. Vrouwtje *Otites guttata*. Foto Bert Oving.
Figure 2. Female *Otites guttata*. Photo Bert Oving.

Figuur 3. Verspreiding *Otites porcus* in Nederland.
Figure 3. Distribution of *Otites porcus* in Nedeland.

Figuur 4. Verspreiding *Otites guttata* in Nederland.
Figure 4. Distribution of *Otites guttata* in Nedeland.

kop hebben. De beide andere soorten hebben in tegenstelling tot *O. porcus* grotendeels zwarte poten. Beide komen, net als *O. ruficeps* vooral in het zuidoosten van Europa voor.

In Nederland is *O. porcus* in 2005 voor het eerst waargenomen in het Hoge Bos bij Elsloo (LI) (Smit & Renema 2006). Na aanvankelijke twijfel of dat een zwervend exemplaar betrof, bleek later dat er een goede populatie aanwezig was in de ENCI-groeve op de Sint Pietersberg (Smit & Belgers 2011). Sinds enkele jaren is de soort zich verder aan het uitbreiden in Zuid-Limburg. In 2023 werd een vrouwtje in Midden-Limburg aangetroffen, nabij Vlodrop (Waarneming.nl) (fig. 3). Ook de tweede soort binnen dit genus *Otites guttata* (Meigen, 1830) (fig. 2) is met een sterke uitbreiding bezig. Daar waar de soort tot de jaren 1990 grotendeels beperkt was tot Zuid-Limburg komt deze tegenwoordig wijdverspreid voor in het rivierengebied en is de soort op diverse plekken in Noordoost-Groningen waargenomen (fig. 4).

LITERATUUR

- Kameneva, E.P. 1997. A preliminary review of the *Otites formosa* species-group (Diptera: Ulidiidae: Otitinae). – Russian Entomological Journal 5 (1-4): 125-133.
- Kameneva, E.P. & V.A. Korneyev 2019. New nomenclatural changes in the genus *Otites* Latreille, 1804 (Diptera: Ulidiidae: Otitinae). – Ukrainska Entomofaunistyka 19(2): 23-30.
- Smit, J.T. & D. Belgers 2011. Interessante waarnemingen van boor- en prachtvliegen in Nederland (Diptera: Tephritidae, Ulidiidae). – Nederlandse Faunistische Mededelingen 36: 29-47.
- Smit, J.T. & W. Renema 2006. De prachtvlieg *Otites formosa* nieuw voor Nederland (Diptera: Ulidiidae). – Nederlandse Faunistische Mededelingen 24: 1-3.

SUMMARY

Otites porcus, the new name for the Dutch picture-winged fly *O. formosa* (Diptera: Ulidiidae)

Some nomenclatural changes have recently been implemented within the picture-winged fly genus *Otites* Latreille, 1804. It turned out that naam *Musca formosa* Panzer, 1798 was already in use: *Musca formosa* Scopoli, 1763, a name nowadays used for the soldierfly species *Chloromyia formosa* (Diptera: Stratiomyidae). Therefore, the name *Otites rifuiceps* (Fabricius, 1805) is reinstated for the name *O. formosa* (Panzer, 1798). However, examination of a large amount of material from a wide distributional range revealed that the correct name for the taxon occurring in the Netherlands should be *O. porcus* (Latreille, 1804). Both species do occur in Europe but have different distributions, with *O. formosa* mainly occurring in the southeast and *O. porcus* in the northwestern part of Europe. It is uncertain whether the two species are allopatric or show a transition zone.

J.T. Smit
EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden
john.smit@naturalis.nl